

HEY KAHPE DÜNYA Peyami Safa'nın Ser-
ver Bedi takma adıyla yazdığı romanı (1927)
★ Abdülhamit dönemi paşalarından birinin
oğlu olan Haldun, varlıklı bir ailenin tek oğlu-
dur. Ancak babasının tüm çabalarına rağmen
o, terbiye yoksunu bir çocuktur ve bir süre
sonra eğitimini tamamen boş vererek içki ve
esrar kullanmaya başlar. Aynı zamanda sinirli
bir yaradılışa sahip Haldun bir gün annesinin
yaralanmasına sebep olur ve babası tarafın-
dan evden kovulur. Köprü altında serserilerle
birlikte yaşamaya başlar. Bu serserilere baba-
sının servetinden bahseder, birlikte babasını
soymak için plan yaparlar. Evlerinin arabacısı
İbrahim de onlara yardım edecektir. Evi soyar-
ken birlikte iş yaptıkları serseriler babasını öl-
dürür. Bu durum onu biraz sıkıntıya soksa da
sonradan alışır. Bir süre sonra İbrahim ondan
eve dönmesini ister. Köşke döndüğünde ailesi
tarafından sevinçle karşılanır ve servetini har-
camaya başlar. Bu arada yan köşkteki evli Ma-
cide ile aralarında bir ilişki gelişir. Macide'nin
kocasını emniyet müdürlüğünde çalışmaktadır.
Bu yüzden Macide sayesinde Haldun, polisin
attığı her adımdan haberdar olmaktadır. Po-
lisin serserilere yaklaştığını anlayınca onları
uyarmak için bir not yazar. Not sayesinde ser-
seriler kaçır ancak not bulunur. Notta imza
olmasa da el yazısının saklaması gerektiğini
düşünür. Romanın 1944'te yapılan ikinci bas-
kısında Macide'nin kılık değiştirmiş bir polis
olduğu ve Haldun'u yakalamak için çalıştığı
anlatılır. Nitekim bu baskıda Haldun yakala-
nır. ★ Roman, Haldun'un anıları şeklinde ka-
leme alınmıştır. ★ Haldun'un bir Abdülhamit
paşası çocuğu olması sebebiyle terbiye edilme-
mesiyle bu döneme bir gönderme yapılmak-
tadır (İlk baskı Maarif ve Şark Kitaphaneleri
1927, Semih Lütfi Kitabevi 1944).

DOĞUM Memet Baydur'un oyunu (1993) ★
Oyun sahnede bir kadın ve bir adamın ara-
sındaki diyaloglardan oluşur. Önce orta yaşlı
adam, boyu kadar bir yumurtayla, ardından
kadın sahneye girer. Adam ve kadın beklemek
ve beklenmek üzerine kısa cümleler bazen tek
kelimelerle konuşurlar. Bu arada kadın ada-
ma, onunla seviştiği zamana ait vücudundaki
izleri gösterir ve aralarında o günü anımsayan
cümleler kurarlar. Adam yumurtayla ilgilenir
ve onunla bütünleşir. Sonra yeniden trende
seviştikleri sahneyi konuşurlar. Kadın trende
seviştikleri zaman sessiz sessiz ağladığını ve
adamın bunu göremediğini tek derdinin se-
vişmek olduğundan bahseder. Kırmızı topu
sahneye getiren adam topla oynamaya başlar;
onunla oynarken adeta çocuk kimi zaman da
bir bebek gibidir. Bazen anne karnındaki bir
bebek bazen yeni doğmuş oyun çağında bir be-
bektir. Kırmızı bir topa çocuk gibi sevinir. Ka-
dın, anneme annesi gibi telkinlerde bulunur.
Sonra tekrar her şey bir sayısında birleşir. İki
kere iki bir, dört kere dört bir, yedi kere yedi
yine bir. Kadın 'seni seviyorum' der. Adam şa-
şırir. Daha önce bunu hiç söylemediğini söyler
kadına. Kadın adama hiçbir şeyi duymadığını ve
anlamadığını için sitem eder. Adam bebek gibi,
yeni doğmuş gibi hemen konuşmalıyım, erken
yürümeliyim, der. Kadın adama puro verir, o
da cebine koyar. Sahne biterken öpüşmeye
başlarlar ve ışık yumurtanın üzerine gelir (İlk
baskı *Toplu Oyunları 1 Doğum / Limon / Yal-
nızlığın Oyuncakları / Kadın İstasyonu*, 1993,
Mitos-Boyut Yayınları, Tiyatro Oyunları için-
de, İletişim Yayınları, 2009).

YEŞİL PERİ GECEŞİ Ayfer Tunç'un romanı
(2010) ★ Şebnem, daha önce Ayfer Tunç'un
ilk romanı *Kapak Kızı*'nda (1992) görülen

bir karakterdir. Roman, Şebnem'in intikamı olarak kurgulanmıştır. Şebnem, kocasından, annesinden, Uluçmüdür'den ve Teoman'dan intikamını çeşitli yollarla alır. Sık sık geri dönüşlerle çocukluğu, yaşadıkları ve annesine duyduğu nefretin sebepleri anlatılır. Babaannesinin ve halası Cavidan'ın fiziksel ve psikolojik şiddetine maruz kalan Şebnem'in, babaannesi Fikriyanım'a olan duyguları dile getirilir. Şebnem'in annesine duyduğu nefretin nedenini de yine bu geçmişi hatırlamalarıyla öğreniyoruz. Babasının hastanede olduğu zamanlarda annesinin, amcası Süleyman ile ilişki yaşadığını öğrenen Şebnem için artık hayat çok daha zordur. Belki de intikam alınacaklar listesinin başında annesi vardır. İşte bugünden sonra, annesinden aldığı güzelliği de "lanet" olarak görmeye başlayacak ve bu lanetini, intikam alırken bir araç olarak kullanacaktır. Bu arada Şebnem, Ali'ye sığınmıştır ve her şeyi bu sığındığı zaman diliminden hatırlamaktadır. Bir taraftan da bir dergi ve cd'lerden bahsedilmektedir. Çıplak kadın fotoğraflarının yer aldığı, erkek dergisi olan *Phoenix*'e geçmişte pozlar veren Şebnem, şimdi de o verdiği pozlarla etrafındaki herkesi cezalandıracağını düşünür. "Yeşil Peri Gecesi" adlı bölüm, kitabın ilk ve tek yüzleşmesinin olduğu bölümdür. Yeşil peri içtikleri gece amcasıyla yüzleşen Şebnem'in yaşadığı travmaları bu bölümde açıkça görüyoruz. İntikam alma listesi Uluçmüdür ile devam ediyor. Uluçmüdür, Osman'ın kardeşi Teoman'ın nüfuzlu kayınpederi. Teoman, ağabeyinin yaşadığı maddi sıkıntıları elinde bir koz olarak kullanıp Şebnem'in Uluçmüdür'le yakınlaştırmaya çalışır. Uluçmüdür'ün tehditleriyle başa çıkmaya çalışan Şebnem, tecavüzüne uğrar. Bu tecavüzden sonra intikam almak için

bir gece düzenler. Bu gecede Uluçmüdür'ün çağırdığı bir erkek daha vardır. Üçü sevişirler ve seviştikleri de kayıt altındadır. Şebnem bunu daha sonra gerektiği yerde kullanacaktır intikam alırken. Kitabın sonuna geldiğimizde, başında bahsettiği cd'lerin, Uluçmüdür ile yaşadığı o gecenin cd'si olduğunu, yetmiş iki saat önce bu olayın yaşandığını ve artık Şebnem'in yenilmek değil de yenmek için bu cd'leri dağıttığını öğreniyoruz. Ve gerçekten de Şebnem bu sefer yenen oluyor. Osman, Teoman, annesi, Uluçmüdür gibi kişilerden almak istediği o intikamı, cd'nin yayılmasında yardımcı olan gazeteci Selda sayesinde alır. ★ Romanın sonunda görüyoruz ki Şebnem, yaşadıklarını anlatıp annesi, babası, kocası ve etrafındaki kişileri sert bir dille eleştirirken, toplumsal yapının da ne hale geldiğini gösteriyor (İlk baskı Can Yayınları, 2010).

HAW Kemal Varol'un romanı (2014) ★ Romanda ülkenin Kuzey ve Güney adlı bölgeleri arasında devam eden savaş Mikasa adlı bir köpeğin gözünden anlatılır ve mekân yazarın ilk romanı *Jar*'da (2011) olduğu gibi Arkanya'dır. Roman boyunca birbirine devam eden iki paralel anlatı vardır. Bunlardan biri Mikasa'nın diğeri ise Mikasa'nın torununun gözünden anlatılır. Mikasa'nın gözünden anlatıldığı kısımlarda Mikasa'nın hayatı, yaşadıkları, sevdiği Melsa ile karşılaşması, Melsa'nın kaybolması ve kendisinin Turkuvaz adlı kişi tarafından yakalanıp eğitilmek üzere orduya gönderilmesi vardır. Eğitilip bir mayın arama-bulma köpeği olan Mikasa bir sınır karakolunda çalışmaya başlar. Onu yakalayan Turkuvaz'ın bu karakola gelmesiyle hayatı altüst olur. Mikasa'nın torununun anlatıldığı kısımlarda ise Mikasa'nın yaralı bir şekilde

getirildiği barınaktaki hayatı ve burada yaşadıkları anlatılır. Roman boyunca Mikasa'nın hayatına paralel bir şekilde aşkı Melsa ve onu bulmaya dair düşünceleri de anlatıda önemli bir yer edinir. ★ Roman, 2014'te Cevdet Kudret Edebiyat ödülü almıştır. (İlk baskı İletişim Yayınları 2014)

UCUNDA ÖLÜM VAR Kemal Varol'un romanı (2016) ★ Arguvan'da yaşayan yetmişine birkaç gün kalmış, yalnız bir ağıtçı kadının ölümüne yakın rüyasında yıllar önce onu bırakıp giden sevgilisi Heves Ali'den bir haber alması üzerine yollara düşmesini anlatan romanda; ağıtçı kadın Konya, Bursa, İstanbul, Erzurum ve Arkanya'da cenazelerin peşine takılarak Heves Ali'yi bulmaya çalışır ve sonunda kendi evine geri döner. Geri döndüğünde artık öleceğini anlar ve ölümü için hazırlanır. Arguvan'a geldiğinde, her ölü evinden, ölünün bir eşyasından koparıp kendi elbisesine eklediği parçalarla dolu elbisesini çıkarır, kendisine bir kefen alır, güzel bir yemek yer ve evine doğru yola koyulur. Dönüşte Heves Ali'nin üç telli bağlamasının sesini duyar gibi olur. Evine girdiğinde bir yatakta yatan bir kadın ve etrafını sarmış kadınlar vardır. Ne yapsa etse onlara sesini duyuramaz. Roman'da yazar daha önceki romanları *Jar* (2011) ve *Haw'a* (2014) da göndermeler yapar. Diğer eserlerinde olduğu gibi burada da birden fazla anlatıcı ve bakış açıları kullanılmıştır. Roman'da bir ağıtçı kadın, bir anlatıcı, bir de ağıtçı kadının ağıt yakmak için dinlediği ölülerin hikâyelerini anlatanlar vardır. Hikâyelerini dinlediği ölüler arasında da çeşitli işaretler bırakılarak bağlantılar kurulmuştur. (İlk baskı İletişim Yayınları 2016).

SARI KAHKAHA Murat Özyaşar'ın hikâye kitabı (2015) ★ 10 hikâye. "Kepenk"te arkadaş Kâmil ile dolaşan anlatıcı-kahramanın Kâmil ile birlikte gezmesi, ardından sokağa çıkma yasağının ilan edilmesi üzerine ayrılmaları, "Yan"da (2) Kâmil ile yeniden buluşan anlatıcı-kahramanı onunla birlikte kahveye gitmesi, burada oynadıkları oyunda Kâmil'in onu yenmesi, "Kâmil"de (3) gece Kâmil'i arayan kahramanın annesinden onun uyuduğunu öğrenmesi, "Felç"te (4) belden aşağısı felç olan anlatıcı-kahramanın geneleve götürülmesi, burada kendini kaybetmesi, ardından kocasıyla sorun yaşayan teyze kızının evlerine gelmesi, gece onunla sevişmesi fakat bir sonraki bunun gerçek olup olmadığına dair düşünceleri, "Altıotuzbeş"te (5) askerde silahların en küçüğüne layık görülerek altıotuzbeş olarak adlandırılan askerin arkadaşlarına kendi hayatını anlatması, askerde yaşadıkları ve sonrasında bir gece kendini vurduğunun öğrenilmesi, "İsmin Halleri"nde (6) adının yükünü taşıyamadığından deli olduğu düşünülen birinin adının birçok defa değiştirilmesi ve bu delilik halinin ortadan kalkacağı, "Yasak Bölge"de (7) ölen baba ile helalleşme ve hesaplaşma, "Kriz"de (8) kendine yeni bir hayat kurmak isterken babanın öldüğünü haber alan anlatıcı-kahramanın kalması ve babaya dönüşmesi, "Kalan"da (9) anneanne kalan fotoğraflarla onu anımsayan anlatıcı-kahramanın düşünceleri, "Yumru"da (10) iki dili olan bir kuşun konuşması anlatılır. ★ Kitaptaki ilk üç hikâye birbiriyle bağlantılı, aynı kahramanın hayatının farklı kesintilerine odaklanan hikâyelerdir. "Kâmil" (3) ve "Yumru" (10) hikâyeleri kısa hikâye formunda kaleme alınmıştır. ★ Bu eser, Özyaşar'ın kendine has şiirsel üslubunu devam ettirdiği,

baba imgesinin çeşitli tezahürleriyle ortaya çıktığı bir görünüm sergilemektedir (İlk baskı Doğan Kitapçılık 2015).

DAĞ YOLUNDA KARANLIK BİRİKİ-YOR Hüseyin Kıran'ın romanı (2016) ★ Bir kasabada memur olarak çalışan Yakup, efendilerinin görevlendirmesi üzerine dağ halklarına bir mesaj göndermek üzere yola çıkar. Sonunda dağa ulaştığında burada çadırlarda yaşayan bir halk görür. Bu halk, tamamen onun bildiğinden başka bir yaşam sürmekte ve farklı bir dil konuşmaktadır. Yakup, baştan itibaren bu halkı küçümser, onlara kendi bildiklerini dayatmaya çalışır, bir yandan da buradaki gözlemleriyle ilgili olarak efendilerine mektuplar, incelemeler vb. kaleme alır. Bu halkı kendi bildiği gibi "halklaştırmak" için bildiği tüm kalıpları onlar üzerinde uygulamaya karar verir. Sonunda halkı kendi tohumlarıyla yüceltmek ve yeni bir nesil yaratmak için kadınlara tecavüz ettiğinde dışlanır, bir gün uyandığında halkın ortadan kaybolduğunu görür. Ardından yola düştüğünde bir okla öldürülür. ★ Bu eser, Hüseyin Kıran'ın diğer eserlerinde olduğu gibi dilin öne çıktığı bir eserdir. Eserde muktedirin dili kullanılarak bir iktidar alegorisi yaratılmıştır (İlk baskı Sel Yayınları 2016).

EN ESKİ YÜZ Pelin Buzluk'un hikâye kitabı (2016) ★ 11 hikâye. "Su İş"inde (1) hamile bir kadının gece yarısı kocasını çağıran birinin ardından sokağa çıkması, kentte dolaşması ve sonrasında onu bulamaması, "Tozlu Cennet"te (2) eski kocası Yıldırım'a, hamile olduğunu ve aslında onun kız kardeşine âşık olduğunu anlatan bir kadının mektubu, "Dördüncü"de (3) bir meyhaneye giderek

tanımadığı bir adamın masasına oturmak zorunda kalan kadının burada rakı içmesi, adamın onun rahatsız etmesinin ardından taksiye atlayarak oradan uzaklaşması, yan masadaki kadını götüren taksiyi takip etmesi ve kadının evinde kalması, "Başka Esna'da"da (4) uzun süredir gitmediği Fuat'ın Bağ'ına giden anlatıcı-kahramanın çocukluğunda buraya dair düşündükleri, "Gemisiz"de (5) kız kardeşlerini öldürmek için tekneye getiren kardeş ve öldürülecek kardeşin birbirleri hakkındaki düşünceleri, "Deray"da (6) Saint Germain'e ulaşan trendeki anlatıcı kahramanın kendine ve geçmişine, ailesine dair düşünceleri, "Ağırlama"da (7) kapıdaki kilidin çevrilmesiyle annesini geldiğini sanan anlatıcı-kahramanın düşünceleri, "Yaz Geldi"de (8) müzik öğretmeni Erdal Hoca ve ona dair anılar, "Uçurum"da (9) ölen baba ve hastanedeki anneye dair düşünceler, "Ortanca Oysa..."da (10) anlatıcı-kahramanın onlarla aynı mahallede yaşayan okul arkadaşlarının eşcinsel olduğunun babası tarafından fark edilmesi, kaçması ve ölümü, "Güllabi"de (11) ninenin ölümünün ardından asıl adı Ahmet olan Gül Ağbi ile kalan anlatıcı-kahramanın onun işkencelerine maruz kalması, birlikte dağa giderken ellerini bağladığı iple onu dolaştırması ve dağın sonuna gelmeleri anlatılır. ★ Buzluk'un diğer eserlerinde olduğu gibi burada da mektup esere yer almış, ayrıca hikâyelerde kahramanların içsesleri daha görülür bir nitelik kazanmıştır (İlk baskı İletişim Yayınları 2016).

Alice Harikalar Diyarında

Alberto Manguel
Armağan Ekici
Gillian Beer

Şiir Tuğrul Tanyol, Gültekin Emre,
Ali Asker Barut, Mehmet Can Doğan,
Osman Çakmakçı, Cem Uzungüneş,
Nilay Özer, Alper Beşe, Benny Andersen

Öykü Şiir Erkök Yılmaz, Selçuk Erez,
Nuray Tekin, Gürgenç Korkmazel,
Şenay Eroğlu Aksoy, Uğur Nazlıcan,
Yunus Aksoy, Kerem Bakıcı

Yazı Yüksel Pazarkaya, Engin Soysal,
Necmi Sönmez, Turan Alptekin, Lâle Müldür,
Ersun Çıplak, Şevket Kaan Gündoğdu,
Ömer Gök, Seval Şahin

Söyleşi Asuman Susam: Ayşegül Utku
Günaydın'la Kadınlık Bir Muamma üstüne

Adalet Ağaoğlu
yaşadığı Ankara'yı
ve edebiyat çevresini
anlatıyor

Necati Tonga